

Šumo (je pekný, šumný), Brčo (má brčkavé vlasy), Somarka (je maďarskej národnosti, preto často používa ženský rod s príponou -ka pre mužský rod), Trikolorista (nosil dlhú trikóloru) — (graf F).

5.4 Ďalšiu väčšiu skupinu s veľkým počtom nositeľov (graf K) tvoria ŽM, ktoré sú pravdepodobne najarchaickejšie, lebo nikto z informátorov si nepamätal, prečo vznikli, čím boli motivované, prípadne sa ich názory rozchádzali: Cvikleje, Halvaseje, Brnákeje, Kahan al. Kahaneje, Bugáreje, Chochuleje, Kaňeje, Mišiakeje, Beňeje, Harazin. Ak aj pri niektorých možno určiť slovo, od ktorého boli odvodené (cvikla, myš, bugár, kahan a pod.), ťažko už zistiť konkrétny pomenovací motív.

5.6 Iné ešte relatívne početné skupiny sú napr. ŽM odvodené od názvu obce alebo mesta, z ktorého nositeľa alebo ich predok pochádzajú, prípadne kde určitý čas pracovali: Polceje (Veľké Pole), Baňaneje (Banky), Kocúraneje (Kocúrany), Koločiankin (Kolačno), Košovských (Koš), Košouka (Koš), Baťeje — pracoval v Partizánskom (v rokoch 1948—49 sa mesto volalo Baťovany, podľa osobného mena Baťa), jeden názov dokonca vznikol zo živého obyvateľského mena: Bosorák al. Bosorákeje (podľa obce Hradište — obyvatelov tejto dediny volali Bosoráci, lebo tam vraj žilo veľa bosorákov) — (graf A).

5.7 Časté sú aj prípady, keď sa ŽM utvorilo z priezviska rodičov manželky, ktoré je zväčša jej rodným menom: Oršuleje, Fišereje, Hlbočaneje, Blaheje, Ďuriceje, Viškrapkeje, Besedeje, Poliakeje (graf D).

5.8 Menšiu, ale na množstvo nositeľov početnú skupinu, tvoria ŽM odvodené z názvu časti obce alebo miesta: Svetích (bývajú pri soche sv. Jána), Huorkovskí (bývajú v časti obce Hôrky), Majerských (bývali na Majeri), Lánouská (bývajú na lúkach, ktoré volali Lány), Zaňňích (bývali v zadnej časti domu), Horňích (Močiarních) a Dolňích (Močiarních) (jeden býval na hornej strane močaristej pôdy, druhý na dolnej strane) — (graf B).

5.9 Ostatné skupiny sú málo početné:

— podľa vlastníctva niečoho: Pajtovských (mali väčšiu pajtu ako dom), Jančekeje (mali veľkú jančekovskú jablňu), Krčmáreje (vlastnili krčmu), Bačeje (majú salaš v Terchovej), Zahradouských (majú veľkú záhradu) — (graf I);

— podľa priezviska predchádzajúceho majiteľa, od ktorého dom kúpili alebo po ktorom ho zdedili: Juríkeje (Jurík), Engleje (Engel), Mokrich (Mokry),

— podľa zamestnania predchádzajúceho majiteľa: Išpáneje (bol išpán, správca majetkov) — (graf E);

— iné rôzne motivácie: Domeje (bývajú na mieste, kde sa stavali prvé murované domy), Krupáreje (bývali v časti obce, kde žilo veľa ľudí s priezviskom Krupár) — (graf J);

— dve ŽM sú odvodené od názvu dvora, z ktorého niektorý člen rodiny pochádzal: Škandŕkeje, Vojtkeje (graf H).

6. Vo výskume ŽM mien ďalej pokračujeme, pričom sa zameriavame na všetky funkčné členy ŽM obyvateľov celej obce vo všetkých vekových kategóriách. Zisťujeme, ktoré generácie uprednostňujú určitý model ŽM, ktoré modely sú najpoužívannejšie a všimame si aj príbuzenské vzťahy.

Literatúra

BLANÁR, V. — MATEJČÍK, J.: Živé mená na strednom Slovensku. I. 1. Designácia osobného mena. Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo 1978. 413 s.

BLANÁR, V. — MATEJČÍK, J.: Živé mená na strednom Slovensku. Distribúcia obsahových modelov. Martin, Osveta 1983. 647 s.

BLANÁR, V.: Antroponymická jednotka a otázka kartografovania. In: Atlas onomastyczny słowiańszczyzny. Księga referatów z konferencji, Wrocław 1—3. VI. 1970. Red. S. Rospond, B. Siciński. Wrocław, Zakład Narodowy im. Ossolińskich — Wydawnictwo PAN 1972, s. 9—17.

CUŘÍN, F.: Historický vývoj označování rodiny a rodinné příslušnosti v českých nářečích. Praha, Nakladatelství československé akademie věd 1964. 70 s.

DORULA, J.: Tri kapitoly zo života slov. Bratislava, Veda 1993. 152 s.

KRIŠTOF, Š.: Osobné mená bývalej Tekovskej stolice. Bratislava, 1969. 308 s.

Onymizácia apelatív v chotárných názvoch obce Revúčka

Jaromír Krško

Fakulta humanistických vied UMB, Banská Bystrica

Obec Revúčka leží 3 km severne od Revúcej a svojou históriou siaha až do roku 1427, keď sa prvý raz spomína pod názvom Kysrewche. Chotár obce má rozlohu 1382 ha a výškovú členitosť od 370 do 1409 m nad morom. Už z uvedených údajov vyplýva, že geomorfologická členitosť Revúčky je veľmi výrazná, čo sa prejavilo aj v množstve chotárných názvov.

Názvy jednotlivých chotárov sme získali priamo v teréne od troch respondentov, ďalším prameňom bola katastrálna mapa obce Revúčka, zápisy chotárných názvov v katastri obce Revúčka vypracované pre Slovenskú onomastickú komisiu pri Vedeckom kolegiu jazykovedy SAV a napokon chotárne názvy zozbierané J. Orlovským (1974). Vzájomným porovnávaním a dopĺňaním uvedených prameňov sme získali 103 chotárných názvov.